

Koronavīruss (MERS-CoV)

Publicēts: 24.04.2020.

Koronavīrusi ir lielas vīrusu dzimtes pārstāvji, kas var izraisīt dažāda smaguma pakāpes slimības, sākot no vieglas saaukstēšanās līdz smagam akūtam respiratoriskajam sindromam (SARS). Parasti simptomi ir viegli vai vidēji smagi un skar augšējos elpošanas ceļus. Šī koronavīrusa celms līdz 2012.gadam nav konstatēts cilvēkiem un vīrusa pilnas genoma secības izpēte norāda, ka tas pieder *Betacoronavirus* ģints jaunai koronavīrusu sugai, kas atšķiras no citiem zināmajiem koronavīrusiem un SARS, un to nolēma saukt par Tuvo Austrumu respiratorā sindroma koronavīrusu (MERS-CoV). PVO, saskaņā ar Starptautiskajiem veselības aizsardzības noteikumiem, brīdina visas tās dalībvalstis par šo vīrusu un sniedz ieteikumus veselības aizsardzības iestādēm. Koronavīrusi ir ribonukleīnskābes (RNS) vīrusi, kas spēj inficēt cilvēku un vairākas dzīvnieku sugas. Cilvēkam koronavīrusi var izraisīt virkni slimību, no saaukstēšanās līdz smagam akūtam respiratoram sindromam (SARS). Cilvēkam bīstami ir 5 koronavīrusu tipi: alfa (229E un NL63), beta (OC43), HKU1 un SARS-CoV – pēdējais ir vairāk dzīvnieku vīruss, un vienīgi retos gadījumos skar cilvēkus.

Klīniskās izpausmes

MERS-CoV izraisa elpceļu slimības, kuras izpaužas, sākot no viegliem simptomiem līdz smagai pneimonijai (plaušu karsonim). Sākotnējās pazīmes ir nespecifiskas. Akūtu elpceļu saslimšanas klīniskā aina ietver drudzi, klepu, elpas trūkumu, apgrūtinātu elpošanu un pneimoniju. Cilvēkiem ar novājinātu imunitāti, gados vecākiem un ar hroniskām slimībām slimojošiem (piemēram, diabēts, onkoloģiskām slimībām, hroniskām plaušu saslimšanām) var dominēt netipiski simptomi, piemēram, caureja. Dažiem pacientiem novērota orgānu, visbiežāk nieru, mazspēja vai septisks šoks

Ārstēšana

Lai gan MERS-CoV infekcija ir līdzīga SARS, tās nav identiskas. Viena no būtiskākajām atšķirībām ir tā, ka SARS pretstatā MERS-CoV infekcijai, starp cilvēkiem izplatās viegli.

MERS-CoV izraisītajām slimībām nav specifiskas ārstēšanas – ārstēšana ir simptomātiska un ļoti efektīva var būt atbilstoša pacienta aprūpe. Sīkāku informāciju par ārstēšanu var atrast PVO publikācijā - *Smagu akūtu respiratorisko infekciju klīniskā pārvaldība gadījumos, ja pastāv aizdomas par koronavīrusu: ko darīt un ko nedrīkst darīt*.

 http://www.who.int/csr/disease/coronavirus_infections/InterimGuidance_ClinicalManagement_NovelCoronavirus_11Feb13u.pdf

Profilakse un Pasaules Veselības organizācijas ieteikumi ceļotājiem

Ceļojot ir svarīgi stingri ievērot higiēnu un piesardzības pasākumus, kas palīdz izvairīties no jebkuras infekcijas slimības:

- izvairīties no cieša kontakta ar personām, kurām ir slimību simptomi (t.sk. akūtas elpošanas ceļu infekcijas);
- bieži mazgāt rokas, īpaši pēc kontakta ar slimiem cilvēkiem vai viņu apkārtējās vides priekšmetiem;
- ievērot pārtikas drošības un higiēnas noteikumus, t.sk.
 - izvairīties no termiski nepietiekami apstrādātās gaļas, neapstrādātu augļu un dārzeņu lietošanas;
 - nedzert nedrošu ūdeni.
- izvairīties no cieša kontakta ar lauksaimniecības vai savvaļas dzīvniekiem.

Cilvēkiem ar akūtas elpceļu infekcijas simptomiem jāiemācās ievērot klepus „etiķete” (uzturēties pietiekamā attālumā, aizsegt muti un degunu klepojot, šķaudot un (vai) šņaucot degunu ar vienreizējas lietošanas salveti vai apģērbu, un mazgāt rokas) un atturēties no

ceļošanas līdz simptomu izzušanai.

MERS-CoV avots un cilvēku inficēšanās apstākļi vēl nav pilnībā skaidri. Ļoti līdzīgs koronavīruss ir izolēts no vienkupra kamieļiem Ēģiptē, Omānā, Katarā un Saūda Arābijā un tiek uzskatīts, ka cilvēki var inficēties tiešu un netiešu kontaktu ceļā ar šiem kamieļiem. Citiem dzīvniekiem, kā kazas, govīs, aitas, bifelji, cūkas, un savvaļas putni, šis vīruss nav konstatēts. Tuvo Austrumu valstīs, kuras skārusi MERS-CoV, tiek rekomendēts ievērot vispārējos higiēnas pasākumus, apmeklējot saimniecības, tirgus, šķūņus vai citas vietas, kur ir dzīvnieki, tai skaitā regulāru roku mazgāšanu pirms un pēc pieskaršanās dzīvniekiem, un izvairīšanos no saskares ar slimiem dzīvniekiem. Termiski nepietiekami apstrādātu dzīvnieku izcelsmes produktu, tai skaitā piena un gaļas lietošana, rada ļoti augstu risku saslimt ar dažādām infekcijas slimībām, bet ir droši lietošanai pēc vārīšanas vai pasterizācijas. Jāuzmanās, lai termiski apstrādātie un neapstrādātie produkti nesaskartos, un netiktu apstrādāti uz vienas virsmas (piemēram, dēlīša). Cilvēkiem ar cukura diabētu, nieru mazspēju, hroniskām plaušu slimībām un novājinātu imūnsistēmu risks saslimt ar smagu slimības formu ir ievērojami augstāks, tādēļ viņiem, īpaši Tuvajos Austrumos, vajadzētu izvairīties no saskarsmes ar kamieļiem, un lietot kamieļu pienu vai gaļu, kas nav pienācīgi vārīti.

MERS-CoV infekcija ir zoonoze, kas sekundāri var izplatīties cilvēku vidū tomēr specifiski transmisijas apstākļi nav zināmi. Ir skaidrs, ka tas iespējams tikai ļoti cieša kontakta apstākļos, jo lielākā daļā gadījumu pārnese no cilvēka cilvēkam notikusi ārstniecības iestādē. Tāpēc tie ceļotāji no Tuvajiem Austrumiem vai Dienvidkorejas, kuriem parādījušies infekcijas simptomi vai nu ceļojuma laikā, vai pēc atgriešanās no tā, tiek aicināti vērsties pie ārsta un informēt par savu ceļojumu un kontaktpersonām.

Pamatojoties uz pieejamo informāciju, pašlaik saistībā ar MERS-CoV infekciju PVO neiesaka iebraukšanas vietās veikt jebkādas pārbaudes, nedz arī piemērot jebkādu ceļojumu vai tirdzniecības ierobežojumus.

Papildus informācija

1. http://www.who.int/csr/disease/coronavirus_infections/faq/en/
2. PVO gadījuma definīcija ir publicēta PVO internetā
vietnē: http://www.who.int/csr/disease/coronavirus_infections/case_definition/en/
3. <http://www.euro.who.int/en/health-topics/communicable-diseases/influenza/middle-east-respiratory-syndrome-coronavirus-mers-cov>
4. <http://ecdc.europa.eu/en/healthtopics/coronavirus-infections/Pages/index.aspx>

<https://www.spkc.gov.lv/lv/koronaviruss-mers-cov>